СЕКЦІЯ 3
ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ: СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ВИМІР

Гиріна Тетяна Сергіївна,
доктор наук із соціальних комунікацій, професор,
завідувач кафедри соціальних комунікацій,
словесності і культури,
Державний податковий університет,
м. Ірпінь, Україна

РОЛЬ ЖУРНАЛІСТИКИ У ФОРМУВАННІ СУСПІЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ МАСОВАНОЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ

У XXI столітті журналістика постала перед безпрецедентним викликом – дезінформаційною повінню, яка охоплює не лише окремі країни, а й глобальне медіасередовище. Дезінформація як систематично організоване поширення викривленої частково правдивої або цілком фальшивої інформації, стала не лише інструментом маніпуляції громадською думкою, а й потужною гібридною зброєю в умовах інформаційної війни. Особливої гостроти це явище набуло для України після 2014 року, а в умовах повномасштабної війни в Україні – перетворилося на системну загрозу для інформаційної, соціальної та політичної безпеки держави. У цьому контексті актуалізується питання суспільної стійкості – здатності громадянського суспільства зберігати раціональність, солідарність і критичне мислення попри інформаційні впливи. Журналістика як суспільний інститут покликана не лише інформувати, а й формувати захисні механізми на рівні масової свідомості. Метою цього дослідження є осмислення ролі журналістики у зміцненні суспільної стійкості в умовах масованої дезінформації, а також визначення стратегій, які дозволяють медіа залишатися джерелом достовірної інформації, орієнтиром для аудиторії та засобом об'єднання у кризові періоди.

Суспільна стійкість (social resilience) у контексті інформаційних викликів розглядається як здатність спільноти адаптуватися до комунікативних загроз,

зберігаючи довіру до достовірних джерел інформації, інституційну стабільність і активну громадянську позицію [4]. Науковці вказують, що інформаційна стійкість включає три ключові компоненти: інформаційну гігієну [3, с. 21–31], критичне мислення [2, с. 159–166.], колективну ідентичність [6, с. 68–75].

Журналістика є важливим посередником між державою, експертним середовищем і громадськістю, а отже, прямим агентом формування стійких наративів. В умовах масованої дезінформації саме журналістика, спираючись на етичні стандарти, може зменшувати невизначеність, запобігати паніці, пояснювати складні події у доступний спосіб, а також сприяти медіаграмотності аудиторії [1, с. 46–55, 5, с. 261–273].

В умовах інформаційної агресії проти України журналістика набуває функції стратегічного суб'єкта комунікації. Після 24 лютого 2022 року українські журналісти працюють не лише як репортери, а як носії стійкості, що формують довіру до держави, пояснюють складність подій, нейтралізують фейки і підтримують психологічну рівновагу в суспільстві. Зокрема, телемарафон «Єдині новини» став не лише джерелом оперативної інформації, а й інструментом інформаційної консолідації, що згуртовував населення в перші місяці повномасштабного вторгнення.

До основних завдань журналістики у період масованої дезінформації належать:

– виявлення та спростування фейків, зокрема в межах співпраці з фактчек-платформами (StopFake, VoxCheck);

– пояснення складних рішень уряду у сфері безпеки, енергетики, евакуації населення – у доступній і конструктивній формі;

– збереження довіри до демократичних інститутів, зокрема через висвітлення реальної діяльності ЗСУ, ДСНС, місцевих адміністрацій;

– формування спільного наративу опору – «Україна чинить спротив, ми не одні, світ із нами», що сприяє емоційній мобілізації та солідарності.

Окремим елементом стійкості є контрнаратив – здатність журналістики не лише спростовувати дезінформацію, а й пропонувати альтернативну, правдиву і змістовну історію. Боротьба з дезінформацією не може зводитися до постійного реагування – необхідно створювати стійкі та привабливі наративи, що здатні заповнювати інформаційні порожнечі. У цьому контексті важливим є елемент емоційної компетентності журналіста: не лише передати факти, а й висловити підтримку, співпереживання, надати точку опори в момент невизначеності. Така журналістика – не емоційно нейтральна, але водночас

не маніпулятивна. Прикладом є матеріали українських журналістів із прифронтових регіонів, які не тільки інформують, а й підтримують моральний дух громадян, що залишилися в зоні ризику.

Одним із ключових викликів, що постали перед журналістикою у 2020–2025 рр., стала трансформація самої природи дезінформації. Якщо раніше фейки були поодинокими, локальними, то зараз вони є частиною цілеспрямованої гібридної комунікації, що поєднує цифрові технології, штучний інтелект, соціальні мережі та психологічні операції. По-перше, журналістика стикається з розмитістю джерел. У цифровому середовищі дедалі важче відрізнити автентичний контент від змодельованого. Технології deepfake та генеративного ШІ (наприклад, синтез відео, фото та голосу) ставлять під сумнів довіру до зорового ряду, що традиційно вважався доказом. Це створює нові ризики як для інформаційної безпеки, так і для самих журналістів, які можуть несвідомо поширювати фальсифікований контент. По-друге, існує проблема інформаційного виснаження. Надмірна кількість повідомлень про війну, кризу, загибель, руйнування створює у громадян ефект емоційного перенасичення, що знижує рівень критичного мислення. У такому середовищі фейки часто мають більше шансів на вірусне поширення, бо є коротшими, емоційнішими, привабливішими. Тому завдання журналіста – створити збалансовану інформаційну картину, яка одночасно правдива, не травматизує і не викликає апатії. По-третє, посилюється тиск з боку алгоритмізованих платформ. Соціальні мережі – Facebook, TikTok, Telegram стали не лише інструментами комунікації, а й простором, у якому журналістика змушена конкурувати за увагу з блогерами, інфлюенсерами та бот-мережами. У результаті традиційні стандарти журналістської перевірки інформації часто поступаються вимогам швидкості та візуальної привабливості. По-четверте, журналістика працює в умовах цілеспрямованого тиску на правду – як зовнішнього (від авторитарних держав, що запускають інформаційні атаки), так і внутрішнього (від політичних або економічних груп, які прагнуть контролю над медіа). Це підвищує ризики самоцензури, маніпуляцій і зниження якості матеріалів. У відповідь на ці виклики актуалізується потреба в переосмисленні журналістської освіти, запровадженні нових етичних стандартів, розвитку навичок цифрової безпеки та емоційної стійкості. Журналістика має не лише адаптуватися до нової інформаційної реальності, а й формувати її через інституційну відповідальність, прозорість, обґрунтованість і повагу до аудиторії.

Проаналізовані приклади та теоретичні підходи свідчать: журналістика в умовах масованої дезінформації перетворюється на критичну інфраструктуру, що забезпечує функціонування публічного управління, довіру до інституцій і згуртованість суспільства. У той час як дезінформаційні потоки спрямовані на роздроблення, дестабілізацію, зневіру, професійна журналістика здатна бути джерелом правди, надії та орієнтації. Формування суспільної стійкості можливе за умови поєднання інформаційної достовірності з етичним моделюванням публічного діалогу. Саме журналістика може і має виступати посередником між владою й громадянами, сприяти розумінню складних процесів, знижувати тривожність через пояснення й аргументацію, боротися з фейками через фактчекінг і створення контрнаративів, підтримувати громадську гідність через історії спротиву та солідарності.

З огляду на це доцільно посилювати професійну журналістську освіту компонентами цифрової гігієни, протидії дезінформації та емоційної витривалості в кризових умовах; запровадити системну співпрацю між редакціями, експертними центрами та аналітиками з безпеки для раннього виявлення інформаційних атак; підтримувати незалежні медіа через державні та міжнародні грантові механізми, особливо в регіонах, що піддаються найбільшому тиску; формувати на рівні державної політики систему публічного партнерства між журналістами, освітянами, військовими, волонтерами з метою зміцнення інформаційного фронту; запровадити регулярне публічне оцінювання рівня довіри до медіа як показника суспільної стійкості.

Журналістика в умовах гібридної війни є не просто транслятором новин, а ключовим елементом стратегії виживання нації. Здатність українських журналістів тримати комунікаційний фронт – це свідчення того, що суспільна стійкість починається зі слова. Підтримка, розвиток і захист журналістики як інституції є завданням не лише самих медіа, а й державної політики у сфері безпеки, публічного управління та освіти. Адже правда – це не лише етична категорія, а й фактор національної безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гиріна Т. Комунікативний супровід та реалізація благодійних ініціатив журналістськими колективами в умовах війни. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: журналістика*. 2024. № 2 (8). С. 46–55. DOI : https://doi.org/10.23939/sjs2024.02.046

2. Іванечко Н., Хрупович С. Критичне мислення як філософія маркетингу. *Галицький економічний вісник*. 2025. Том 92, № 1. С. 159–166.

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ, СПОРТУ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ
Кафедра менеджменту та публічного управління

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СУЧАСНИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ»

25 березня 2025 року
м. Ірпінь

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ,
СПОРТУ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СУЧАСНИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції

25 березня 2025 року

ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

Ірпінь
2025

УДК 005:351(06)
ББК 65.050я431
А 43

Затверджено вченою радою
Державного податкового університету
(протокол № 13 від 24 квітня 2025 року)

Рецензенти:

Долгий О. А., доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету;

Олешко А. А., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри смарт-економіки Київського національного університету технологій та дизайну.

А 43 **Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в сучасних глобалізаційних процесах** [Електронне видання] : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції, 25 березня 2025 р. – Ірпінь : Державний податковий університет, 2025. – 276 с. – PDF-формат ; мережеве видання ; інституційний репозитарій.
ISBN 978-966-337-757-5

У збірнику матеріалів конференції висвітлюються результати наукових досліджень з менеджменту та управління проєктами в умовах глобалізації, виклики сьогодення й вектори розвитку публічного управління та адміністрування, запропоновано інноваційні рішення для вдосконалення управлінських процесів на місцевому, державному й глобальному рівнях.

Видання розраховане на науковців, викладачів, представників органів державного управління й органів місцевого самоврядування, здобувачів вищої освіти, аспірантів, працівників державного сектору економіки та суб'єктів підприємницької діяльності.

Редакційна колегія не завжди поділяє думку авторів і не несе відповідальності за недостовірність опублікованих даних. Тези друкуються в авторській редакції. Автори відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилання на них і достовірність інших відомостей.

УДК 005:351(06)
ББК 65.050я431

© Кафедра менеджменту
та публічного управління, 2025
© Державний податковий університет, 2025

ISBN 978-966-337-757-5

Сухіна Олена Миколаївна
НАПРЯМИ ЗНЕШКОДЖЕННЯ МАНІПУЛЯТОРІВ
У НАУКОВИХ УСТАНОВАХ ЯК ПРІОРИТЕТ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ 216

Тимоха Анатолій Денисович
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
ДОРОЖНЬОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ 223

Щепанський Едуард Валерійович,
Редванська Анастасія Олександрівна
ВПЛИВ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ НА БОРОТЬБУ
З КОРУПЦІЄЮ В ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ 227

СЕКЦІЯ 3
ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ: СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ВИМІР

Гиріна Тетяна Сергіївна
РОЛЬ ЖУРНАЛІСТИКИ У ФОРМУВАННІ СУСПІЛЬНОЇ
СТІЙКОСТІ В УМОВАХ МАСОВАНОЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ 231

Ільїна Марія Володимирівна
УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ КЛІМАТУ В УКРАЇНІ
В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ ДЕРЖАВИ 236

Кічурчак Маріанна Василівна
ФІСКАЛЬНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ
В КРАЇНАХ ЄС ТА В УКРАЇНІ 240

Лега Ольга Василівна,
Прийдак Тетяна Борисівна,
Яловега Людмила Василівна
ПОДАТКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ
ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ 244